

SELETUSKIRI
regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Regionaalministri 30. mai 2023. a määruse nr 29 „LEADERi kohaliku arengu strateegia 2023–2027 rakendamine“ muutmise“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Regionaal- ja põllumajandusministri määrus „Regionaalministri 30. mai 2023. a määruse nr 29 „LEADERi kohaliku arengu strateegia 2023–2027 rakendamine“ muutmise“ (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 7 lõike 2, § 12 lõike 3, § 24 lõike 1, § 30 lõike 9 ning § 31 lõigete 3 ja 9 alusel.

[ÜPP-strateegiakava](#) sekkumiste, sealhulgas sekkumise 8.4 „LEADER – kogukonna juhitud kohalik areng“ näol on tegemist ajutiste perioodil 2023–2027 rakendatavate toetusmeetmetega, mille puhul halduskoormuse tasakaalustamise meetmete ettenägemine ei ole [HÕNTE](#) § 1 lõike 4² järgi otseselt kohustuslik, kuid siinkohal toome välja ka halduskoormuse vähenemise.

Regionaalministri 30. mai 2023. a määruses nr 29 „LEADERi kohaliku arengu strateegia 2023–2027 rakendamine“ (edaspidi *LEADERi määrus*) tehakse muudatused seoses nõuete leevendamisega ning parema rakendatavuse ja õigusselguse tagamiseks. Eelnõuga leevendatakse nõudeid mitmel moel: näiteks täpsustatakse ja lihtsustatakse nõuete ühesuguse tõlgendamise eesmärgil kohaliku tegevusrühma ülesandeid, võimaldatakse teatav paindlikkus kohaliku tegevusrühma toetuse maksmise jätkamiseks, avardatakse projektitoetuse abikõlblikkuse tingimusi, leevendatakse projektitoetuse raames toetatavatele tegevustele sätestatud nõudeid, kaotatakse piirangud kasutatud asjade ostmisele, kõigile taotlejatele kehtestatakse ühesugune sihipärase kasutamise perioodi pikkus. Enamus muudatused tehakse parema õigusselguse saavutamiseks. Lisaks on oluline märkida, et kõik selle toetuse saamiseks sätestatud kohustused on tasakaalus saadava hüvega ning on toetuse saamiseks vältimatult vajalikud.

Eelnõuga tehtavad muudatused on olulised ja hädavajalikud, et kohalikud tegevusrühmad saaksid projektitoetuse taotlusvoorud avada taotlejatele juba muudatuste järgsetes soodsamates ja selgemates tingimustes. Muudatused aitavad nii kohalikel tegevusrühmadel, projektitoetuse taotlejatel kui ka PRIA-l LEADERi määruse nõuetest paremini aru saada ja neid paremini järgida.

Eelnõu koostamisele eelnes nn koosloome protsess tihedas koostöös Põllumajanduse ja Registrate ja Informatsiooni Ameti (edaspidi *PRIA*) ja MTÜ-ga Eesti LEADER Liit alates 2024. aasta oktoobrist, mil toimus kokku 16 ühisarutelu. Teatud õiguslikke nüansse käsitleti süviti kahepoolsetel nõupidamistel, kus on osalenud vastava õigusvaldkonna spetsialistid PRIA-st ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumist (edaspidi *REM*).

Eelnõu ja seletuskirja koostas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi regionaalpoliitika osakonna juhataja Kai Kalmann-Jotautas (625 6136, kai.kalman@agri.ee) ja sama osakonna peaspetsialist Urmas Kase (5885 1489, urmas.kase@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi eelnõule ja seletuskirjale tegi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Helen Palginõmm (625 6260, helen.palginomm@agri.ee). Keeleliselt toimetas eelnõu Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (tel 625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu punktidega 1 ja 2 muudetakse kohaliku tegevusrühma strateegia muutmisele kohalduvaid nõudeid (LEADERi määruse § 9 lõiked 3 ja 4).

Kehtiva LEADERi määruse § 9 lõikes 3 ei ole selgelt välja toodud PRIA-le esitatavate kohaliku tegevusrühma strateegia muudatustega seonduvate dokumentide konkreetset loetelu. Konkreetne loetelu oli välja toodud ainult LEADERi määruse seletuskirjas. Edaspidi sätestatakse LEADERi määruse § 9 lõikes 3 täpne dokumentide loetelu, mis strateegia muutmisel kindlasti esitada tuleb, milleks on kolm dokumenti: muudetud strateegia, milles on iga muudatus selgelt eristatav muust tekstist (soovitavalt eelkõige MS Word faili vormingus funktsiooni *Track Changes* kujul); kokkuvõtte strateegia muudatusest ja selle vajalikkuse põhjendus; kohaliku tegevusrühma üldkoosoleku otsus strateegia muudatuse vastuvõtmise kohta koos üldkoosolekul osalenute nimekirjaga. Muudatus on oluline suurema selguse mõttes, hõlbustades kohalikel tegevusrühmadel korrektsete dokumentide paketi kiiremat koostamist ja saatmist PRIA-le (ja PRIA poolt hiljem saadetuna REM-ile). Muudatus aitab tagada menetlusprotsessi korrektse, läbipaistva ja tõhusa toimimise ning vähendada menetlemisel tekkivaid viivitusi ja vaidlusi.

LEADERi määruse § 9 lõike 4 muudatusega antakse PRIA-le täiendavalt juurde viis tööpäeva strateegia muudatuste paketi kvaliteetsemaks kontrollimiseks, suurendades kontrolli aega vastavalt 15-lt tööpäevalt kuni 20-le tööpäevale. Senises praktikas on selgunud, et tegelikkuses ei piisa alati 15 tööpäevast, et vältida kiiret ja võimalikku pealiskaudset strateegia muudatuste paketi kontrollimist, kas muudatused vastavad LEADERi määruse §-s 6 strateegiale sätestatud nõuetele. See võib omakorda põhjustada ebakorrektsed või puudulikult edastatud materjale REM-ile. Sellest tulenevalt on põhjendatud PRIA menetlustähtaja pikendamine. Samuti tuleb PRIA-l edaspidi saata REM-ile LEADERi määruse § 9 lõikes 3 nimetatud kõik dokumendid.

Eelnõu punktiga 3 täpsustatakse kohaliku tegevusrühma ülesandeid rakenduskava koostamisel (LEADERi määruse § 11 lõike 2 punkt 5).

LEADERi määruse § 11 lõike 2 punktis 5 asendatakse sõna „nõuded“ sõnaga „tingimused“, mis tähendab, et kohalik tegevusrühm kehtestab oma rakenduskavas projektitoetuse taotlejale ja projektitoetuse saajale tingimused. Sõnastus viiakse kooskõlla ELÜPS 32 lõikega 1, mille kohaselt koostab kohalik tegevusrühm iga kalendriaasta kohta rakenduskava, mis lisaks sisaldab kohaliku arengu strateegia meetmete täpsemaid tingimusi. Muudatus tehakse õigusselguse eesmärgil, mille tulemusel on edaspidi paremini arusaadav, et LEADERi määruses sätestatakse nõuded, mis on täitmiseks igal juhul kohustuslikud ja rakenduskavas esitab kohalik tegevusrühm tingimused oma ülesannete täitmise piires, eelkõige projektitaotluste hindamiskriteeriumite sisustamiseks ja hindamiseks (see ülesanne tuleb kohalikule tegevusrühmale ELÜPS § 32 lõikest 2). Näiteks võib selliseks tingimuseks olla konkreetse meetme hindamiskriteerium, mille kohaselt eelistatakse tegevuspiirkonnas teatud tunnustele vastavaid taotlejaid teistele, sest selliste tunnustega taotlejatest on selles piirkonnas puudus. Samas ei tohi rakenduskavas esitatud tingimused minna vastuollu LEADERi määruses sätestatud nõuetega. Samuti peab kohalik tegevusrühm jälgima, et kui ta rakenduskavas meetmete tingimusi detailselt sisustab, peab ta seda tegema ka oma strateegias kirjeldatud nende meetmete tingimuste piires – nt võib suurendada taotleja omaosaluse summat või vähendada maksimaalset toetuse summat strateegias toodud selle konkreetse meetme toetuse summa piires. Rakenduskava aitab planeerida tegevusi igaks kalendriaastaks ning selle alusel saavad konkreetse tegevuspiirkonna toetuse taotlejad teada, millal ja millisteks tegevusteks,

mis tingimustel ning kui suurte vahendite ulatuses on neil kalendriaastal võimalik toetust taotleda.

LEADERi määruse § 11 lõike 2 punktis 5 on lisaks vajalik eristada rakenduskavas paremini kohaliku tegevusrühma poolt küsitavaid dokumente ja andmeid selliselt, et edaspidi tuuakse selgemalt ja laiemalt välja, et kohalik tegevusrühm saab oma rakenduskavas esitada samuti need tingimused, milliseid andmeid ja dokumente peab taotleja esitama, sealhulgas need andmed ja dokumendid, mis on vajalikud seireks ning hindamiseks. Kohalik tegevusrühm võib andmeid ja dokumente küsida samuti üksnes oma ülesannete täitmise piires. LEADERi määruse § 29 sätestab nõuded projektitaotlusele, mille hulgas on ka nõuded koos taotlusega esitatavatele dokumentidele ja andmetele, mis peavad projektitoetuse taotlejal kindlasti vähemalt olemas olema. LEADERi määruse § 30 teine lause sätestab, et kui koos projektitaotlusega ei ole esitatud kõiki nõutavaid dokumente või kui esitatud dokumendis puuduvad projektitaotluse hindamiseks vajalikud andmed, nõuab kohalik tegevusrühm projektitoetuse taotlejalt vajalike andmete või dokumentide esitamist. LEADERi määruse § 31 lõike 1 järgi kontrollib PRIA hinnatud projektitaotluse nõuetekohasust ja selles esitatud andmete õigsust ning projektitoetuse taotleja ja toetatava tegevuse projektitoetuse saamise nõuetele vastavust. Seega kohustuslikud nõuded projektitaotlusele tulenevad LEADERi määruse §-st 29. See tähendab, et rakenduskavas esitatavad tingimused ei tohi olla vastuolus LEADERi määruse ega muu asjakohase õigusakti nõuetega. Näiteks kui äriplaani esitamine on rakenduskava kohaselt vajalik dokument (aitab hinnata taotleja vastavust strateegias esitatud nõuetele), siis võib kohalik tegevusrühm seda taotlejalt küsida, sest see on vajalik taotluse hindamiseks. Praktikas on probleem tekkinud olukorras, kus kohalik tegevusrühm on seadnud oma rakenduskavasse rangema või vastuolulise tingimuse kui seda on LEADERi määruses olev nõue, näiteks esitada juba koos projektitaotlusega ehitusluba, samas kui LEADERi määrus näeb ette leebema nõude, et ehitusluba tuleb esitada hiljemalt koos esimese maksetaotlusega PRIA-le. Sellisel juhul tuleb juhendada LEADERi määruses sätestatud nõudest. Kui kohaliku tegevusrühma jaoks on hindamiseks olulised ka LEADERi määruses sätestatud dokumendid, näiteks hinnapakumused, siis on nende esitamata jätmine põhjus projektitaotluse hindamata jätmiseks. Sellisel juhul peab kohalik tegevusrühm selle tingimuse tooma välja rakenduskavas ning põhjendama selle vajadust rakenduskava vastuvõtmise otsuses. Samuti tuleb otsuses põhjendada tingimusi, mis on vajalikud lisaks LEADERi määruses sätestatud nõuetele, kui need on olulised taotluse hindamisel, nt ehitusloa olemasolu tegevuste elluviimise realistlikkuse hindamisel.

Eelnõu punktidega 4–6 täpsustatakse kohaliku tegevusrühma ülesandeid (LEADERi määruse § 12 punktid 3, 8 ja 11).

Muudetakse paindlikumaks kohaliku tegevusrühma poolt pakutava nõustamise korraldamine projektitoetuse taotlejatele (LEADERi määruse § 12 punkt 3).

Kohalik tegevusrühm peab endiselt potentsiaalseid taotlejaid nõustama toetatava tegevuse strateegiale ja rakenduskavale vastavuses, kuid edaspidi jäetakse välja seda täpsustav korralduslik nõue „selleks ettenähtud ja avalikult teatavaks tehtud vastuvõtuajal ja -kohas“, mis lihtsustab kohaliku tegevusrühma nõustamise korraldamise kohustust. Senine nõue oli liiga piirav, kuna enamasti lepitakse nõustamine kokku kahepoolselt projektitoetuse saaja ja kohaliku tegevusrühma vahel. Samas peab kohalik tegevusrühm endiselt tagama, et taotlejatele oleks nõustamine võrdsetel alustel pakutav ja kättesaadav.

Täpsustatakse kohaliku tegevusrühma projektitaotluste hindamise sätet (LEADERi määruse § 12 punkt 8).

Kohaliku tegevusrühma töörühm hindab e-PRIAs projektitaotlusi – moodustunud taotluste paremusjärjestus või taotluste hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele vastavus on aluseks

kohaliku tegevusrühma juhatuse või üldkoosoleku (vastavalt põhikirjale) poolt PRIA-le saadetavale ettepanekule (sealhulgas rahastamisetepanekule). Selle alusel teeb PRIA omakorda taotluse rahuldamise või mitterahuldamise otsuse. Uue sõnastusega muudetakse säte selgemaks, tuues täpsemalt ja põhjalikumalt välja kohaliku tegevusrühma ja tema töörühma (hindamiskomisjoni) vahelise tööjaotuse taotluste hindamisel ELÜPS § 32 lõike 2 alusel. Selle muudatusega viiakse säte ühtlasi kooskõlla nende andmete esitamise tegeliku praktikaga. Muudatus parandab LEADERi määruse arusaadavust ja rakendatavust, võimaldades osapooltel oma kohustusi täpsemalt mõista ja täita, mis aitab kaasa nii menetluslikule selgusele kui ka tõstab hindamisprotsessi efektiivsust ja usaldusväärsust.

Täpsustatakse PRIA-le teadmiseks esitatavat rakenduskava (LEADERi määruse § 12 punkt 11). Eelnõu täpsustab rakenduskava staatust, kus sõna „koostatud“ asendatakse sõnaga „vastuvõetud“. Kui varem oli oluline, et kohalik tegevusrühm esitaks rakenduskava enne selle vastuvõtmist PRIA-le teadmiseks, mis välistab olukorra, kus kohalik tegevusrühm võtab vastu sellise rakenduskava, mis sisaldab ettenähtud vahendite jaotust suuremas osas kui talle on määratud eelarvelisi vahendeid, siis edaspidi tuleb PRIA-le teadmiseks esitada vastu võetud rakenduskava. Sõna „vastu võetud“ tähendab, et rakenduskava on saanud kohalikult tegevusrühmalt ametliku heakskiidu ja kinnituse ning omab õiguslikult siduvat jõudu. See näitab, et dokument on lõplikult vastu võetud ja selle alusel saab tegutseda ning nõudeid rakendada ning alles selline dokument esitatakse PRIA-le teadmiseks. Selline täpsustus suurendab regulatsioonide selgust ning tagab rakenduskava kasutamise ja järgimise kindla õigusliku aluse.

Eelnõu punktidega 7 ja 9 täpsustatakse kohaliku tegevusrühma toetuse raames toetatavate tegevuste kulude mõistlikkust (LEADERi määruse § 15 lõige 1 ja § 20 lõike 2 punkt 1).

LEADERi määruse § 15 lõikes 1 asendatakse sõna „abikõlblik“ sõnadega „elluviimiseks vajalik“.

Kehtiv sõnastus „abikõlblik kulu hüvitatakse“ keskendub üksnes abikõlblike kulude hüvitamisele, mis võib jätta mulje, et kohalik tegevusrühm saab kohaliku tegevusrühma toetuse raames tegevuse elluviimiseks kompenseeritud abikõlbliku kulu 100% ulatuses ning keskendub vaid nende kulude katmisele. Uus sõnastus „elluviimiseks vajalik kulu“ on selgem ja laiem, mis kajastab tegelikku kohaliku tegevusrühma toetuse andmise protsessi, sest nimetatud toetus makstakse ühtse määra alusel lihtsustatud kulumeetodil, kus abikõlblike kulude loetelu ei ole LEADERi määruuses toodud. Muudatus toob kooskõla toetusmeetmete tavapäraste terminoloogiliste praktikatega ning läheb kokku ka kehtiva LEADERi määruse § 14 lõikega 2, kus samuti kasutatakse sõnastust „toetatava tegevuse elluviimiseks vajalikud kulud“.

LEADERi määruse § 20 lõike 2 punktis 1 asendatakse sõna „abikõlblikkus“ sõnaga „mõistlikkus“.

Sõnastus sätestab kohalikule tegevusrühmale kohustuse tagada kohaliku tegevusrühma toetuse raames toetatavate tegevuste elluviimise aluseks olevate dokumentide nõuetekohasuse ja kulude mõistlikkuse. Muudatus aitab viia määruse sisu paremini kooskõlla tegeliku halduspraktikaga, kuna kohaliku tegevusrühma toetuse puhul on tegemist lihtsustatud kulumeetodiga, kus iga üksiku kulu abikõlblikkust eraldi ei kontrollita, kuid samas ELÜPS § 12 kohaselt peavad ka selle toetuse kulud olema tehtud mõistlikult. Muudatus suurendab õiguskindlust ning haldusmenetluse selgust.

Eelnõu punktidega 8 ja 29 jäetakse taotluste kontrollimisel välja viide ÜPP-strateegiakavale (LEADERi määruse § 18 ja § 19 lõige 2 ning § 32 lõige 2).

ÜPP-strateegiakavas esitatud nõuded on otseselt järgimiseks liikmesriigile, kuid LEADERi määruses sätestatud nõuded on järgimiseks taotlejale, mistõttu puudub vajadus viidata nendes sätetes otse strateegiakavale.

Eelnõu punktidega 10–12 muudetakse kohaliku tegevusrühma toetuse maksmise aluseid ja tasaarvestamist paindlikumaks.

Edaspidi nihkub kohaliku tegevusrühma toetuse maksmise alus projektitoetuse saaja maksetaotluselt kohaliku tegevusrühma enda maksetaotlusele (LEADERi määruse § 21 lõige 1).

Kohaliku tegevusrühma toetus makstakse summas, mis arvutatakse tema maksetaotluse esitamise ajaks projektitoetuste maksetaotluste alusel väljamakstud otsuste summadelt arvestades kohaliku tegevusrühma toetuse ühtset määra 26%. Seega sõltub kohaliku tegevusrühma toetuse suurus edaspidi selleks hetkeks (st maksetaotluse esitamise) tema tegevuspiirkonna kohta tegelikult väljamakstud projektitoetuste mahust (mitte enam üksikust projektitoetuse saaja esitatud maksetaotlusest). Muudatus on vajalik loomaks selgust nii õiguslikult kui praktiliselt, mis alustel makstakse kohalikule tegevusrühmale välja kohaliku tegevusrühma toetus. Kuigi nimetatud õigus ühtse määra alusel toetuse arvestamiseks tuleneb kohaliku tegevusrühma tegevuspiirkonnas projektitoetustele väljamakstud summalt (LEADERi määruse § 15), peab kohalikule tegevusrühmale konkreetse toetuse summa välja maksmiseks olema konkreetne alus. Muudetav säte loob selguse reguleerides, et kohalikule tegevusrühmale saab välja maksta toetuse ühtse määra ulatuses sellelt summalt, mis on tekkinud kohaliku tegevusrühma maksetaotluse esitamise hetkeks tema tegevuspiirkonnas projektitoetuse raames toetatavate tegevuste elluviimiseks väljamakstud summalt. Nimetatud summa sisse arvatakse toetatavate tegevuste elluviimiseks need väljamakstud summad, mida ei ole varasemate maksetaotlustega arvestatud.

Kuna muutub LEADERi määruse § 21 lõige 1, siis on vajalik muuta ka § 21 lõiget 2, mis on sellega sellega seotud lisades sinna viite lõikes 1 nimetatud kohaliku tegevusrühma esitatud maksetaotlusele. Seega teeb edaspidi PRIA kohaliku tegevusrühma toetuse maksmise otsuse sellise aja jooksul, et toetusraha oleks võimalik kanda kohaliku tegevusrühma arvelduskontole lõikes 1 nimetatud tema maksetaotluse esitamisele järgneva kuu 25. kuupäevaks.

Lisatakse uus säte, mis võimaldab vajaduse korral PRIA-l peatada kohaliku tegevusrühma toetuse automaatse tasaarvestamise (LEADERi määruse § 22 lõige 7).

ELÜPS § 30 ja LEADERi määruse § 22 alusel on võimalik enne tegevuse elleuviimist välja maksta 50% kohalikule tegevusrühmale määratud kohaliku tegevusrühma toetuse summast. Praegu on teada, et 26-st kohalikust tegevusrühmast umbes pooltel võib tekkida aastal 2026 või 2027 tegevuskulude toetuse puudujääk. Nimetatud probleemi põhjuseks on projektitoetuste prognoositust aeglasem ellu viimine. Kohaliku tegevusrühma toetus makstakse ühtse määra (26%) järgi vastavalt projektitoetuse saajate poolt tegevuste elluviimistele (maksetaotluste esitamisele). LEADERi määruse § 22 lõike 6 kohaselt arvutatakse projektitoetuse väljamakse pealt automaatselt see summa, mis on mõeldud kohalikule tegevusrühmale tegevuskuludeks (kohaliku tegevusrühma toetus). Kehtiva määruse kohaselt tasaarvestatakse välja makstavast summast maha kuni 60% toetussummast ning ülejäänud osa (kuni 40%) makstakse kohalikule tegevusrühmale välja tegevuskuludena. Selleks, et oleks võimalik jätkata raskustesse sattuvatele kohalikele tegevusrühmadele tegevuskulude väljamaksmist suuremas ulatuses, võib PRIA kohaliku tegevusrühma esitatud taotluse alusel peatada nimetatud lõikes 6 sätestatud automaatse tasaarvestamise kuni kuueks kuuks alates kohaliku tegevusrühma sellekohase taotluse esitamisest. See tähendab, et kui kohalik tegevusrühm on avaldanud soovi, et talle automaatset tasaarvestamist ei kohaldataks, vaid makstaks tegevuskuludeks kogu toetusraha välja, siis sisuliselt lükatakse lõikes 6 sätestatud tasaarvestamine kuni kuueks kuuks edasi. See

omakorda võimaldab sellele kohalikule tegevusrühmale tegevuskulude väljamaksmist täies ulatuses nimetatud kuue kuu jooksul, mis tehakse temale määratud allesjäänud kohaliku tegevusrühma toetuse eelarvest (ülejäänud 50%) ning kohalik tegevusrühm peab tasaarveldama esimese osa toetuse eelarvest hilisemas etapis. Iga kohalik tegevusrühma peab nimetatud võimaluse kasutamisel hindama, kas tasaarvestamise peatamine kuueks kuuks leevendab olukorda ning millised on võimalikud mõjud peale kuute kuud. Eelduslikult peaks nimetatud pikendamine olema asjakohane olukordades, kus programmiperioodi esimestel aastatel on elluviidavaid tegevusi vähem ning tagamaks likviidsust on oluline, et kogu saadav kohaliku tegevusrühma toetuse summa makstakse kohalikule tegevusrühmale välja. Programmiperioodi lõpus, kus kohaliku tegevusrühma ülesannete osas on koormus madalam (vähem taotlusvoorusid, nõustamisi jms), on võimalik tasaarveldada suuremas ulatuses, kuna ka välja makstavaid projektitoetusi on rohkem. PRIA rahuldab kohaliku tegevusrühma tasaarvestamise peatamise taotluse, kui on täidetud kõik järgmised tingimused: 1) kohalikul tegevusrühmal ei ole varasemalt tasaarvestust peatatud; 2) taotlus on objektiivselt põhjendatud; 3) taotluses on realistlikult selgitatud, kuidas plaanitakse tasaarvestada kogu enne kulutuste tegemist makstav toetussumma hiljemalt programmiperioodi lõpuks.

Eelnõu punktidega 13–17 ja 33 leevendatakse ja täpsustatakse LEADERi määruse § 24 lõikes 3 ja § 33 lõikes 2 sätestatud nõudeid toetatavate tegevuste ja sihipärase kasutamise perioodi osas.

Sõna „seade“ asendatakse sõnadega „materiaalne vara“, mis viiakse kooskõlla LEADERi määruse § 24 lõike 1 punktiga 1, kus on sätestatud ühe toetatava tegevusena samuti materiaalne vara (LEADERi määruse § 24 lõike 3 sissejuhatav lauseosa ja punkt 3). Uus sõnastus aitab paremini ja laiemini piiritleda, milliseid tegevusi ja kulutusi toetus hõlmab ja millised nõuded neile kohalduvad, sest materiaalse vara hulka saab lugeda igasuguse füüsilise asja kujul oleva vara, sealhulgas seadmed ja masinad, mille puhul on samuti oluline, et neid kasutatakse sihipärase kasutamise perioodi lõpuni.

Ehitise ja sellealuse maa valduse puhul jäetakse edaspidi välja rõhutus „otseses“, sest valdus võib olla ka kaudne (LEADERi määruse § 24 lõike 3 punktid 1 ja 3). Oluline on, et ehitise ja ehitisealune maa peavad olema taotleja valduses asjaõiguslikul või võlaõiguslikul alusel vähemalt sihipärase kasutamise perioodi lõpuni. See tähendab, et taotlejal peab olema endiselt ehitise kasutamiseks õiguslik alus, näiteks omand, kasutusvaldus, üürileping või muu lepinguline alus, sest tal peab olema võimalus toetatavat tegevust ellu viia ning kasutada sihtotstarbeliselt. Olenemata sellest, kas valdus on otsene või kaudne, igal juhul peab projektitoetuse taotleja tagama toetusega rahastatud investeeringu püsimise vähemalt sihipärase kasutamise perioodi lõpuni.

Leevendatakse sihipärase kasutamise perioodi selliselt, et edaspidi on kõigil taotlejatel ühesuguse pikkusega periood, mis kohtleb kõiki taotlejaid võrdselt (LEADERi määruse § 33 lõige 2). Seega edaspidi on sihipärase kasutamise periood kõigil taotlejatel vähemalt kolm aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa maksmisest (varem VKE-st taotleja puhul kolm aastat ja mitteVKE-st taotleja puhul viis aastat).

Sellest tulenevalt peab edaspidi ehitise ehitamiseks või materiaalse vara soetamiseks projektitoetuse taotlejal olema valdus õiguslikul alusel vähemalt kolmeks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa maksmisest (LEADERi määruse § 24 lõike 3 punktid 1–3).

Arvestades, et tegemist on projektitoetuse saajate jaoks soodustava muudatusega kohaldatakse seda sätet kõigi toetuse saajate jaoks võrdselt. See tähendab, et muudatust kohaldatakse ka neile, kellele on toetus juba varasemalt määratud. Muudatuse rakendamine on toetuse saajatele soodsam ja erisuste kõrvaldamine vähendab halduskoormust.

Lisaks muudetakse LEADERi määruse § 33 lõikes 2 sätestatud toetatava tegevuse kestuse kohustust selguse huvides keeleliselt paremini arusaadavamaks, ühtlustades seda teistes investeeringutoetuste määrustes sätestatud samasuguse sõnastusega, et tagada ühesugune rakendamine. Nõude sisu ei muutu. Lauses asendatakse tekstiosa „sihtotstarbelise kestuse, sealhulgas säilitab ja kasutab projektitoetuse abil ehitatud, renoveeritud või soetatud vara sihtotstarbeliselt“ tekstiosaga „kestuse, sealhulgas säilitab projektitoetuse abil ehitatud, renoveeritud või soetatud vara ning kasutab seda sihtotstarbeliselt“. Seega peab projektitoetuse saaja endiselt tagama toetatava tegevuse kestuse kestuse, sealhulgas säilitama projektitoetuse abil ehitatud, renoveeritud või soetatud vara ning kasutama seda sihtotstarbeliselt, vähemalt kolm aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa maksmisest.

Eelnõu punktidega 18–20 ja 22 muudetakse mitteabikõlblike kulude sätteid (LEADERi määruse § 25 lõiked 2 ja 3).

Täpsustatakse mitteabikõlblike kulude loetelus [kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest](#) tulenevate kohaliku omavalitsuse üksuse ülesannete täitmiseks tehtavaid kulusid (LEADERi määruse § 25 lõike 2 punkt 7).

Muudatus tehakse suurema õigusselguse huvides tegemaks lihtsamini vahet, et lisaks kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse §-s 6 nimetatud ülesannetele ei toetata ka muude kohaliku omavalitsuse üksusele sätestatud kohaliku elu ülesannete täitmiseks tehtavaid kulusid, mis on talle pandud teiste seadustega. Sätestades endiselt erandina, et toetusega hüvitatakse nimetatud kulud, kui need lisavad uuenduslikku väärtust või elemente, näiteks aitavad parandada toetuse sihtotstarbe järgimist ning hoida toetused vastavuses regulatsiooni eesmärkidega, kuid eelkõige lisavad projektile uuenduslikku väärtust või uuenduslikke elemente. Nt peab projekt olema innovaatiline tegevuspiirkonna kontekstis. Muudatus toetab täpsemat halduspraktikat ning aitab vältida vaidlusi ja valetõlgendusi toetuse sihtrühma ning kättesaadavuse osas.

Muudetakse mitteabikõlblike kulude loetelus sõiduki ja ühistegevusega seotud kulude sõnastusi (LEADERi määruse § 25 lõike 2 punktid 9 ja 11).

LEADERi määruse § 25 lõike 2 punkti 9 mitteabikõlblikku kulu täiendatakse lisaks sõiduauto soetamise kulule ka kutseliseks kalapüügiks kasutatava veesõiduki soetamise kuluga, mis on vajalik, et selgemalt ja täpsemalt reguleerida abikõlblike kulude ringi. See muudatus aitab vältida olukordi, kus samad kulud võiksid kattuda erinevate rahastamisallikate, näiteks kalanduspiirkonna kogukonna juhitud kohaliku arengu meetmest toetatavate tegevustega. Seega aitab muudatus tagada rahastamise efektiivse ja korrektse kasutamise, vältides dubleerimist ning selgitades toetatavate kululiikide hulka.

LEADERi määruse § 25 lõike 2 punkti 11 muudetakse ühistegevusega seonduva mitteabikõlbliku kulu osas.

Kuna tegevuskulu mõistet ei ole LEADERi määruuses toodud, ei ole täpselt üheselt arusaadav, milline partneri kulu on abikõlblik ja milline mitte. Tegevuskulu tavapärases mõistes võibki olla igasugune kulu, mis igapäevase majandustegevuse käigus tekib, sh teenuse osutamisega seotud kulu. Praktikas on sätet rakendatud erinevalt. Näiteks on jäetud projektitaotlus rahuldamata põhjusel, et toetatavale tegevusele oli ühe hinnapakumuse teinud teine partner (kes selle tegevuse pidi ellu viima) ja seetõttu ei olnud kolme hinnapakumuse nõue täidetud. Sätet on tõlgendatud ka selliselt, et kui plaanitakse osta teenus partnerilt (see fakt on lihtsalt teada), siis loetakse kulu mitteabikõlblikuks ning toetust ei maksta. Kindlasummalise makse korral ei ole vaja kontrollida, kellelt teenus või asi osteti, kuid ühisprojekti mõte ongi see, et tegevuse elluviimisesse panustavad erinevate tegevustega just ühispartnerid. Edaspidi

sätestatakse selgelt, võttes eeskujuks eelmise perioodi [LEADERi määruse](#) § 31 lõike 1 punkti 21 sõnastuse, et kulud, mille on tasunud ühistegevuses osalev partner, on mitteabikõlblikud.

Leevendatakse kasutatud asjade soetamise sätet (LEADERi määruse § 25 lõige 3).

Kaotatakse piirangud kasutatud asjade soetamisel, kuna Euroopa Liidu reeglite kohaselt ei ole kasutatud seadmete ja masinate soetamisele täiendavaid nõudeid. Seetõttu on põhjendatud kaotada täiendavad nõuded ka LEADERi määruses kasutatud materiaalse vara soetamisele ning asendada see järgmisega: kasutatud materiaalse vara, sh masina või seadme soetamine on abikõlblik, kui selle eeldatav kasutusiga kestab vähemalt sihipärase kasutamise perioodi lõpuni. See lähenemisviis annab paindlikkust, sest ka kasutatud asjade soetamisel tuginetakse kulude mõistlikkuse hindamisele (LEADERi määruse § 26), vältides liigseid detailsusi ja piiranguid, mis võivad kunstlikult takistada toetuse kasutamist ja soodsate hindadega kasutatud varade soetamist. Muudatus avarab LEADERi määruse alusel lubatud toetatavaid tegevusi, muutes abikõlblikkuse tingimused laiemaks.

Eelnõu punktiga 21 tunnistatakse LEADERi määruses kehtetuks viis sätet.

Kehtetuks tunnistatakse järgmine mitteabikõlblik kulu – sellise ehitustegevuse kulu, mida ei ole teinud ehitusalal tegutsev ettevõtja (LEADERi määruse § 25 lõike 2 punkt 13). Nõue ei ole põhjendatud ning muudatus on vajalik selleks, et täpsemalt ja selgemalt määratleda, millised ehitustööd on abikõlblikud. Selgesti piiritletud nõue soodustab projekti nõuete täitmist ning toetuse korrektset kasutamist.

Kehtetuks tunnistatakse säte, mille kohaselt koostab PRIA ehitustööde hinnapakumuse vormi ja avaldab selle oma veebilehel (LEADERi määruse § 26 lõige 6). Muudatus tehakse, sest LEADERis on palju mitmepalgelisi projekte, mille kohta saadakse erinevate vormidega hinnapakumused, mida on keeruline PRIA hinnapakumuse vormiga ühildada, samuti on juba LEADERi määruses sätestatud nõuded andmetele, mis peavad vähemalt hinnapakumusest selguma, mistõttu on oluline hinnapakumuses olev sisu mitte vorm ning seetõttu on muudatuse tegemine põhjendatud.

Kehtetuks tunnistatakse mittetulundusühingule ja sihtasutusele väikelaeva, maastiku- ja mootorsõiduki soetamisel madalam toetuse määr võrreldes teiste toetatavate tegevustega (LEADERi määruse § 27 lõike 1 punkt 6). Muudatus on tingitud kohalike tegevusrühmade ettepanekutest ning lihtsustab toetuspõhimõtteid ja vähendab LEADERi määruses kehtestatud piiranguid.

Kehtetuks tunnistatakse projektitaotlusel esitatav järgmine teave: [haldusmenetluse seaduse](#) § 14 lõike 3 punktides 2–4 nimetatud andmed (LEADERi määruse § 29 lõike 1 punkt 2), sest need andmed (nt taotleja kontaktandmed ja taotluse sisu) on juba kaetud LEADERi määruse § 29 lõike 1 punktiga 1 ja lõikega 2, mis on siin toetuses täpsemad andmed, sh on LEADERi määruses sätestatud ka ülejäänud vajalike andmete esitamine, mistõttu on ka teistes investeeringutoetuste määrustes sellest viitest haldusmenetluse seadusele loobutud.

LEADERi määruse § 34 lõike 3 kehtetuks tunnistamisega leevendatakse projektitoetuse saaja kohustuse perioodi, mille kohaselt ei tohi tema suhtes olla algatatud likvideerimismenetlust või nimetatud pankrotiseaduse kohaselt ajutist pankrotihaldurit või välja kuulutatud pankrotti – varem kuni sihipärase kasutamise perioodi lõpuni – edaspidi kuni PRIA poolt viimase toetusosa maksmiseni (eelnõu punkt 35). Muudatuse tulemusel ei muutu projektitoetuse saaja tegevuse kestuse nõude täitmise kohustus ehk endiselt on kohustus projektitoetuse abil soetatud materiaalset vara või ehitatud või renoveeritud ehitist säilitada ja sihipäraselt kasutada, kuid kui projektitoetuse saaja ei saa pankroti tõttu vara või ehitist sihipärase perioodi lõpuni kasutada,

ei ole tagajärjeks toetuse 100%-line tagasimakse. Muudatusega loobutakse kõnealuse nõude sidumisest toetuskõlblikkusega. Seega leevenevad projektitoetuse saajate jaoks mõnevõrra toetuse kasutamise tingimused. Juhul, kui tegemist on pettusega seotud pankrotijuhtumiga, tuleb tagasinõude kohaldamisel hinnata konkreetseid asjaolusid ja toetuse tagasinõudmine täies ulatuses on endiselt võimalik.

Eelnõu punktiga 23 täpsustatakse ehitustööde hinnapakumuse nõuet (LEADERi määruse § 26 lõike 5 punkt 2). Lauses asendatakse sõna „ehitise“ sõnadega „olemasolu korral ehitise“, mis tähendab, et hinnapakumusel tuleb esitada ehitise ehisregistri kood üksnes selle olemasolu korral. Täpsustus on vajalik, sest näiteks uue ehitise püstitamisel ei pruugi veel ehisregistri koodi olla.

Eelnõu punktiga 24 muudetakse hinnapakumuste võtmisel huvide konflikti vältimise nõuet (LEADERi määruse § 26 lõige 7).

Projektitoetuse taotleja peab hinnapakumuste küsimisel hoiduma huvide konfliktist. Huvide konflikt on olukord, kus projektitoetuse taotleja või tema nimel tegutseva isikul, sealhulgas töötajal, juhatuse liikmel või muul pädeval esindajal, kes on kaasatud ostumenetluse ettevalmistamisse või korraldamisse või kes võib muul moel mõjutada selle ostumenetluse tulemust, on otseselt või kaudselt finantsalaseid, majanduslikke või muid isiklike huvisid, mida võib käsitleda tema erapooletust ja sõltumatust kahjustavatena. Huvide konflikti olemasolu eeldatakse, kui hinnapakumine võetakse elukaaslaselt, abikaasalt või lähisugulaselt, neile kuuluvate äriühingutelt või äriühingutelt, kelle juhtorganid nad on. Suurel määral aitab võimalikku huvide konflikti olukorda sisustada endiselt [tulumaksuseaduse](#) § 8 lõikes 1 sätestatud loetelu isikutest, kelle puhul tuleks üldjuhul huvide konflikti eeldada. Nimetatud piirangutega püütakse vältida projektitoetuse taotleja ja hinnapakkuja omavahelisest seotusest tingitud kokkuleppe tehinguid ja sellest tulenevat ebaausat konkurentsiolekorda ning projekti eelarve moonutamist. Huvide konflikti vältimise keeld on seatud eesmärgiga selgitada välja asja, teenuse või töö mõistlik hind.

Eelnõu punktiga 25 täpsustatakse abikõlblike kulude sõnastust (LEADERi määruse § 27 lõiked 1 ja 2). Tegemist on tehnilise parandusega – asendatakse läbivalt sõnad „abikõlbliku kulu maksumusest“ sõnadega „abikõlblikest kuludest“.

Eelnõu punktidega 26–28 täpsustatakse projektitaotlusel esitatavaid andmeid ja dokumente (LEADERi määruse § 29).

Täiendatakse projektitaotlusega esitatavat teavet selliselt, et projektitoetuse taotleja peab edaspidi esitama ka teabe toetatava tegevuse kavandatava alustamise aja kohta (LEADERi määruse § 29 lõike 2 punkt 2).

Muudatus loob suurema selguse tegevusega alustamise küsimuses. Täpsustusega tagatakse suurem selgus taotluse ja aruandluse osas, eriti olukordades, kus toetatava tegevusega alustati enne kui taotlus PRIA-le esitati (LEADERi määruse § 24 lõige 10). See aitab menetlejal korrektselt hinnata abikõlblikkust ja vältida võimalikke tõlgendusprobleeme.

Täiendatakse projektitaotlusega esitatavat teavet toetatava tegevuse elluviimisega seoses (LEADERi määruse § 29 lõige 2 punkt 8).

Muudatus kohustab taotlejat avama, kas ja milliseid makseid on ta teinud enne taotluse esitamist tegevuse kohta, millele ta nüüd soovib toetust saada. Eesmärk on välistada tagantjärele (retroaktiivne) rahastamine, hinnata projekti alustatust ja kontrollida, et topelfinantseerimist ei tekiks. See rakendub, kui taotleja on juba enne taotluse esitamist teinud toetatava tegevuse raames mõne makse (arve tasunud, ettemakse teinud, tasu lepingu sõlmimise

est jne). See hõlmab nii investeringuid (ehitus, seadmed) kui ka pehmeid tegevusi (koolitused, sündmused), samuti ettevalmistavaid kulusid, kui need on seotud taotluses kirjeldatud tegevusega. Näiteks seadme ost: ettemakse tehti enne taotlust, tarne toimus pärast. Taotleja tegi 30% ettemakse enne taotlust, seade tarniti ja ülejäänu osa summast (70%) tasus ta pärast taotluse esitamist. Taotleja kirjeldab taotluses ettemakset: see osa on üldjuhul mitteabikõlblik ning seda ei saa eelarveprojektis abikõlbliku kuluna kajastada. Pärast taotlust tasutud 70% võib olla abikõlblik kui tarne, vastuvõtt ja makse toimuvad vastavalt määruse tingimustele.

LEADERi määruse § 24 lõike 10 kohaselt ei tohi toetatav tegevus taotluse esitamise ajaks olla täielikult ellu viidud. Need kulud, mis on tehtud enne toetuse taotluse esitamist, välja arvatud ettevalmistava töö kulu, mis on tekkinud alates 1. jaanuarist 2023, ei ole abikõlblikud. PRIA-l puudub võimalus kontrollida kulude abikõlblikkust, st millised kulud on tehtud enne ja millised pärast toetuse taotluse esitamist. PRIA lisab taotlusele kontrollküsimuse, kas tegevusega on alustatud enne taotluse esitamist. Kui kontrollküsimuse vastus on „ei“, siis PRIA täiendavat kontrolli ei tee. Kui on „jah“, siis peab taotleja PRIA-t teavitama, milliste tegevustega on alustatud. Punkti 8 kohaselt tuleb edaspidi projektitoetuse taotlejal esitada teave tehtud maksete kohta, kui tegevusega on alustatud enne PRIA-le taotluse esitamist.

Täiendatakse ja täpsustatakse projektitaotlusega koos esitatava ehitusprojekti sõnastust (LEADERi määruse § 29 lõige 3 punkt 5).

Sõnastuse täpsustamine („ehitise ehitamise korral ehitusprojekt, kui see on nõutav ehitusseadustiku kohaselt“) muudab nõude vähem formaalseks ja paindlikumaks ning viitab otseselt ehitusseadustikule, kust tuleneb, millal ehitusprojekt ja selle juurde kuuluvad dokumendid on kohustuslikud. See suurendab õigusselgust ning lihtsustab dokumentide hindamist ja esitamise tingimusi. Ehitusseadustik sätestab ehitusprojekti mõistena dokumentide kogumi, mis on vajalik ehitise ehitamiseks, seega ei ole LEADERi määruhes vajalik eraldi välja tuua ehitusprojekti jooniseid ega seletuskirja. Ehitusprojekti sisu on majandus- ja taristuministri 17. juuli 2015. a määruse nr 97 „Nõuded ehitusprojektile“ § 3 lõikes 1, kus sätestatakse dokumendid, millest ehitusprojekt koosneb. Ehitusprojekt sisaldab ka ehitise tehnilisi andmeid, mis on vajalikud hinnapakkumuste küsimiseks.

Eelnõu punktiga 30 täpsustatakse projektitaotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise aluseks olevat sätet (LEADERi määruse § 32 lõige 3).

Edaspidi tuuakse paremini välja taotluses sisalduvad mitteabikõlblikud kulud kui alus PRIA-le projektitaotluse osalise rahuldamise otsuse tegemiseks. Varasemas sõnastuses oli „kui täies ulatuses rahuldamine ei ole põhjendatud“ üldise alusena, kui vähendamine toimus mitteabikõlblike kulude võrra. Nüüd on see aluseks selgesõnaliselt ainult juhul, kui täies ulatuses rahuldamine ei ole põhjendatud taotluses sisalduvate mitteabikõlblike kulude tõttu. See välistab muud „mittepõhjendatuse“ juhud osalise rahuldamise aluseks.

Samuti tehakse selguse eesmärgil muudatusega tehniline täpsustus, milles asendatakse tekstiosa „lõike 5 alusel“ tekstiosaga „lõikes 5 sätestatud tingimustel“, sest lauses olev viide ELÜPS § 28 lõikele 5 sätestab samuti tingimused.

PRIA-l on aga jätkuvalt kaalutlusõigus – „võib“ teha osalise rahuldamise otsuse, kus vähendamise maht on jätkuvalt seotud mitteabikõlblike kuludega.

Eelnõu punktidega 31 ja 32 leevendatakse ehitustegevust mittesisaldavate toetatavate tegevuste elluviimist, muudatused puudutavad ehitise ehitamise või renoveerimise korral selle elluviimisega alustamist ning mitmes etapis elluviimist (LEADERi määruse § 33 lõike 1 punkt 2 ja lõige 1¹).

Edaspidi sätestatakse üksnes ehitise ehitamise või renoveerimise puhul, et projektitoetuse saaja alustab selle tegevuse elluviimisega üheksa kuu jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest. See tähendab, et edaspidi ehitustöid mittesisaldavate projektide puhul sellest nõudest loobutakse.

Lisatakse uus säte, mille kohaselt sätestatakse üksnes ehitustööde projekti puhul nõue, et seda on võimalik jagada ainult kuni neljaks etapiks. Arvestama peab, et kui ehitise ehitamine või renoveerimine (erinevad ehitustööd) soovitakse ellu viia etappide kaupa, siis tuleb taotlusel selgelt ära näidata iga etapi sisu, maksumus, elluviimise tähtaeg ja oodatav tulemus. Näiteks lõpptulemusena autoremonditöökoja rajamise puhul on võimalik projekt jagada sellisteks etappideks: 1) töökoja hoone vundamendi ehitamine, mille oodatav tulemus on hoone vundamendi valmimine etapi lõpuks; 2) hoonekarbi (hoone seinte) püstitamine etapi lõpuks; 3) hoone katuse ehitamine etapi lõpuks; 4) diagnostikaseadmete ja rehvivahetuspingi soetamine viimases etapis, mille oodatav tulemus on soetatud seadmete kasutusele võtmine. Toetuse maksmine kindlasummalise maksena võib toimuda taotluse rahuldamise otsuses kirjeldatud projekti etappide kaupa, kui vastava etapi osas on taotluse rahuldamise otsuses sätestatud oodatav tulemus täielikult saavutatud, kuid tingimusel, et hiljemalt viimase etapi makse toimumise ajaks on toetuse saaja loonud kogu autoremonditöökoja: töökoja hoone on valmis ehitatud ja kasutusluba saadud. Selle tingimuse täitmata jätmisel jääb toetus välja maksmata ja toetuse saajal tuleb ka varasemate etappide eest juba saadud toetus PRIA-le tagasi maksta. Oluline on tagada, et toetuse saaja oleks teadlik sellest tingimusest ja selle tingimuse täitmata jätmisega kaasnevatest tagajärgedest.

Eelnõu punktiga 34 lisatakse projektitoetuse saajale selge kohustus tagada asjaomasel juhul PRIA-le riigihangete registris juurdepääs hankete (LEADERi määruse § 34 lõige 1 punkt 3¹). Muudatuse eesmärk on võimaldada PRIA-l vajaduse korral paremini kontrollida, kas menetlus on läbi viidud vastavalt riigihangete seaduses sätestatud nõuetele, kui projektitoetuse taotleja on hankija, mis omab ka teatud distsiplineerivat mõju toetuste kasutamise korrektsuse osas.

Eelnõu punktiga 35 leevendatakse projektitoetuse saaja mõningate kohustuste pikkuse kestust (LEADERi määruse § 34 lõige 2).

Sisuliselt viiakse varem LEADERi määruse § 34 lõikes 3 olev viide § 23 lõike 2 punktile 5 edaspidi lõikesse 2. See tähendab, et projektitoetuse saaja suhtes ei tohi olla algatatud likvideerimismenetlust või nimetatud pankrotiseaduse kohaselt ajutist pankrotihaldurit või välja kuulutatud pankrotti edaspidi kuni PRIA poolt viimase toetusosa maksamiseni (varem kuni sihipärase kasutamise perioodi lõpuni). Muudatus on seotud eelnõu punktis 21 tehtava muudatusega, millega tunnistatakse kehtetuks LEADERi määruse § 34 lõige 3 (põhjendus toodud eelnõu punktis 21).

Eelnõu punktidega 36 ja 37 täpsustatakse projektitoetuse maksmise aluseks olevat nõuet ja leevendatakse maksetaotlusel esitatavat teavet (LEADERi määruse § 35).

Täpsustatakse projektitoetuse väljamaksmise aluseks olevaid dokumente (LEADERi määruse § 35 lõige 1).

Projektitoetus makstakse kindlasummalise maksena PRIA-ga varem kokku lepitud eelarveprojekti ja taotluse rahuldamise otsuse alusel. Seega eemaldatakse viide sellele, et makse aluseks olevas eelarveprojekti on arvestatud asjakohast projektitoetuse määra, vaid lisandub selgesõnaline alus: taotluse rahuldamise otsus. Kuigi peab endiselt arvestama asjakohast projektitoetuse määra, siis selle sätte puhul on tegu projektitoetuse väljamaksmise alusega, mille kohaselt makstakse siin toetus kindlas summas kahe dokumendi alusel: 1) PRIA-ga kokku lepitud eelarveprojekti ja 2) taotluse rahuldamise otsuse.

Leevendatakse maksetaotluses esitatavaid andmeid (LEADERi määruse § 35 lõike 5 punkt 2). Muudatus tehakse suurema õigusselguse suunas eemaldades lausest sõnad „ja teave elluviidud tegevuse eest täieliku tasumise kohta“. Maksetaotluses ei pea enam esitama teavet selle kohta, kas elluviidud tegevuse eest on täielikult tasutud, sest LEADERis on kasutusel kindlasummaline makse, mille kohaselt toetuse väljamaksmise etapis kuludokumente ei küsita ning toetatava tegevuse elluviimise eest maksmist ei kontrollita. Vastav deklaratiivne kohustus (andmeväli) eemaldatakse. Alles jääb nõue esitada maksmiseks taotletava projektitoetuse summa. Samuti püsib üldreegel, et maksetaotlus esitatakse pärast tegevuse või selle etapi täielikku elluviimist. Projektitoetuse saaja tagab projektitoetuse abil ehitatud, renoveeritud või soetatud vara säilimise ja sihtotstarbelise kasutamise vähemalt kolm aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa maksmisest (sihipärase kasutamise periood). Seda soodustavat muudatust kohaldatakse samuti kõigi projektitoetuse saajate jaoks võrdselt. See tähendab, et ka pooleliolevate maksetaotluste puhul ei peaks tasumise infot küsima ja kontrollima ega veel vähem sanktsioneerima.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.06.2021 2021, lk 159–706);
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 1–186);
- 3) komisjoni määrus (EL) 2023/2831, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L, 2023/2831, 15.12.2023);
- 4) komisjoni määrus (EL) 2022/2472, millega tunnistatakse teatavat liiki abi põllumajandus- ja metsandussektoris ja maapiirkondades Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamisel siseturuga kokkusobivaks (ELT L 327, 21.12.2022, lk 1–81).

Eelnõus nimetatud Euroopa Liidu õigusaktid on kättesaadavad Euroopa Liidu Teataja veebilehel <https://eur-lex.europa.eu>.

4. Määruse mõjud

LEADER on suunatud täies ulatuses maapiirkonna elu- ja ettevõtluskeskkonna arendamiseks. Tehtavad muudatused suurendavad kohalike kogukondade võimalusi ning aitavad kaasa piirkondade arengule. Eelnõuga tehtavad muudatused on kohalikele tegevusrühmadele ja projektitoetuse taotlejatele positiivse mõjuga, sest leevendavad kehtestatud nõudeid ning aitavad nii projektitoetuse taotlejatel, kohalikel tegevusrühmadel, kui ka PRIA-l määruse sätetest paremini aru saada. Muudatuse tulemusena väheneb teatud määral ka PRIA töökoormus, kuna mitmed praktikas küsimusi tekitanud sätted muudetakse selgemaks ja üheselt arusaadavaks.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei too endaga kaasa lisakulutusi riigieelarve vahenditest. Määruse rakendamine ei too kaasa lisategevusi PRIA-le ning seega kulutusi PRIA majandamiskuludele.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Sotsiaalministeeriumile. Rahandusministeerium kooskõlastas eelnõu märkusteta. Kuna Sotsiaalministeerium ei ole Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement“ § 7 lõike 4 kohaselt ettenähtud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud ega jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu nimetatud määruse § 7 lõike 4 kohaselt kooskõlastatuks.

Eelnõu saadeti arvamuse andmiseks PRIA-le ja MTÜ-le Eesti LEADER Liit. PRIA esitas eelnõu kohta lisaettepanekud, millest enamusega on arvestatud. MTÜ Eesti LEADER Liit esitas eelnõu kohta ettepanekud, millega arvestamise ja mitteamvestamise kohta on põhjendused toodud seletuskirjale lisatud tabelis.

Eelnõu rakenduslike muudatuste väljatöötamine toimus REM, PRIA ja MTÜ Eesti LEADER Liit koostöös, keda kaasati eelnõu erinevates etappides.

(allkirjastatud digitaalselt)

Triin Kõrgmaa

Toiduohutuse asekanstsler kantsleri ülesannetes